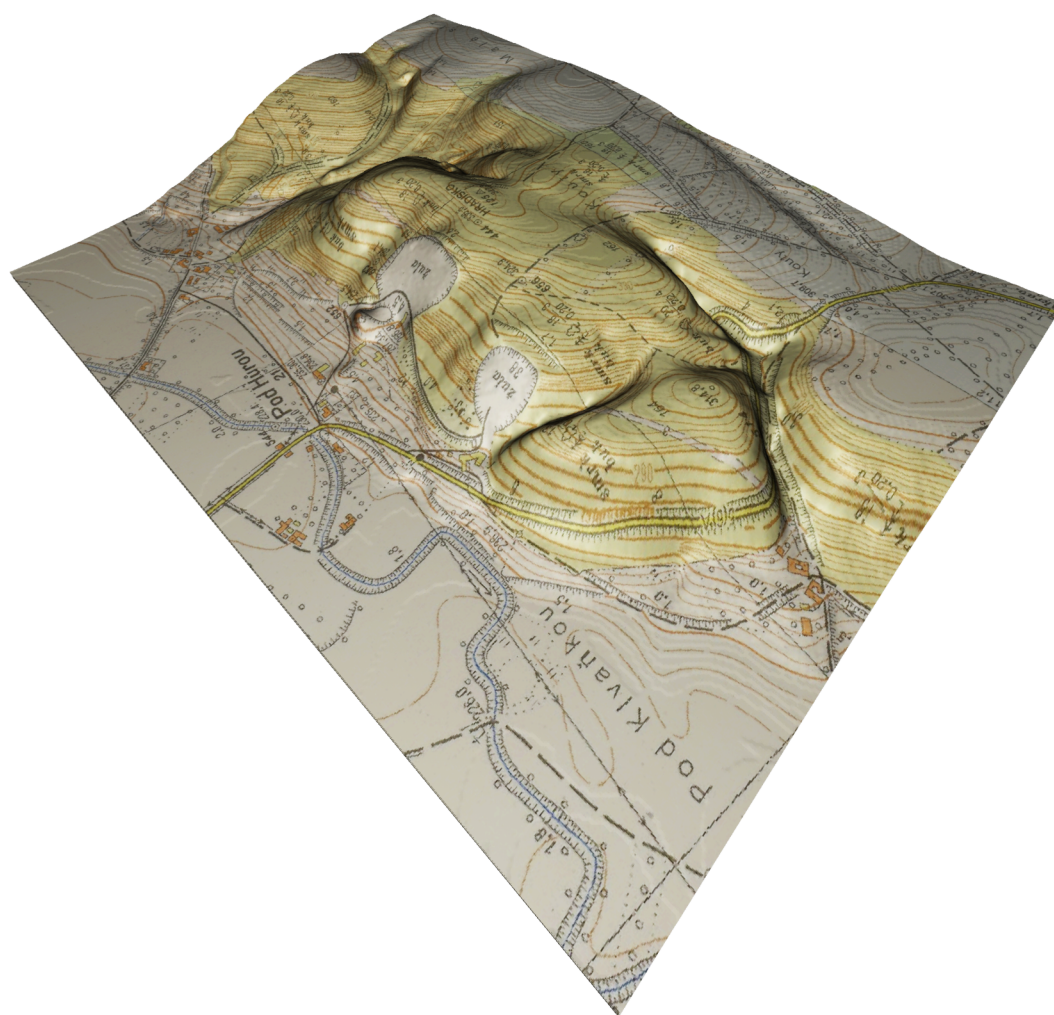

Lubomír Šebela a kolektiv

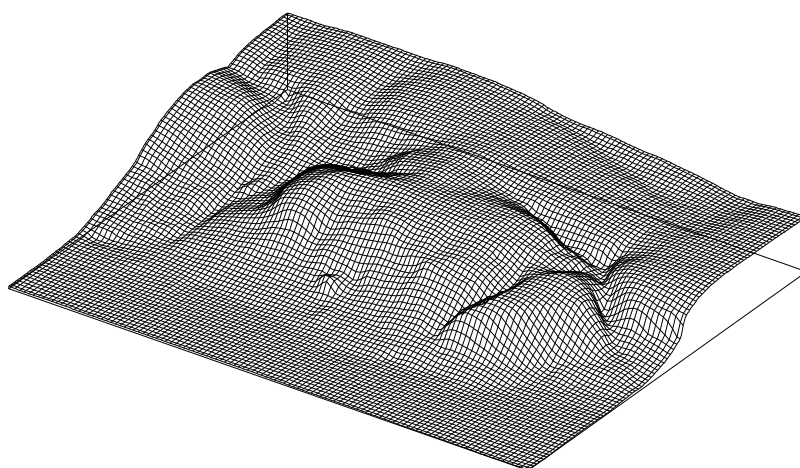
HLINSKO

VÝŠINNÁ OSADA LIDU BADENSKÉ KULTURY

HLINSKO

VÝŠINNÁ OSADA LIDU BADENSKÉ KULTURY

HLINSKO

VÝŠINNÁ OSADA LIDU BADENSKÉ KULTURY

Lubomír Šebela a kolektiv autorů:

Jiří Pavelčík (vedoucí výzkumu), Jaromír Beneš, Marta Dočkalová, Martin Furholt, Miloš Gregor, † Zdeněk Kratochvíl, Veronika Komárková, Miriam Nývltová Fišáková, † Emanuel Opravil, Antonín Přichystal, Zdeněk Schenk, Petr Škrdla

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, BRNO, V.V.I.

BRNO 2007

Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno rediguje Doc. PhDr. Pavel Kouřil, CSc.

Recenzovali Prof. PhDr. Jozef Vladár, DrSc. a PhDr. Milan Zápotocký, CSc.

Práce vznikla v rámci projektu Grantové agentury české republiky reg. č. 404/03/0758 *Výšinná osada lidu badenské kultury v Hlinsku u Lipníka nad Bečvou* a výzkumného záměru Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v.v.i. *Projekt AVOZ 80010507: Praveký a časně dějinný vývoj v Evropě z pohledu archeologického bádání na Moravě a ve Slezsku.*

©2007 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v.v.i.

Obálku navrhl Pavel Jansa

Na frontispisu drátěný model lokality ve stavu k roku 1959. Dle Topografické mapy 1:10 000 ©Český úřad zeměměřický a katastrální, listy M-33-96-A-C-4 a M-33-96-C-A-2 vytvořil Pavel Jansa.

Údaje o autorech textů na s. 499.

Údaje o autorech obrázků v Seznamu obrázků.

ISBN 80-86023-79-6

Obsah

Slovo úvodem	9
Einführungswort	11
1 Historie archeologického výzkumu	13
1.1 Počátky odborného zájmu	13
1.2 Výzkum r. 1962 a 1968–1992	14
1.3 Výzkum na prahu třetího milénia	16
1.4 Současný stav zpracování nálezového fondu	19
1.5 Osobnosti výzkumu Hlinska	20
2 Geologické poměry lokality a regionu	27
3 Paleolitické osídlení Hlinska a okolí	31
3.1 Výzkum hradiska	31
3.2 Stratigrafie a lokalizace paleolitických nálezů v rámci hradiska	31
3.3 Paleolitická štípaná kamenná industrie	32
3.4 Problematika hrubotvaré industrie	32
3.5 Mladopaleolitická štípaná kamenná industrie z předpolí hradiska	35
3.6 Lokality v okolí hradiska	40
3.7 Charakter industrie	45
3.8 Shrnutí	47
4 Sídlištní a sídelní objekty, organizace výšinné osady	49
4.1 Hliníky	49
4.2 Sklípky	57
4.3 Sila	66
4.4 Topná zařízení	69
4.5 Chaty	74
4.6 Ostatní objekty	93
4.7 Movité pozůstatky staveb	96
4.8 Problematika technologie výstavby a vzhledu budov	107
4.9 Vnitřní organizace osady	108
4.10 Závěr	110
5 Deskriptivní systém keramiky	111
5.1 Typologie nádob	111
5.2 Rytá výzdoba druhého a třetího sídelního horizontu	114
5.3 Plastická výzdoba	123
5.4 Ucha	129

5.5	Výčnělky	130
6	Přehled sídelních horizontů	133
6.1	První sídelní horizont	133
6.2	Čtvrtý sídelní horizont	134
6.3	Pátý sídelní horizont	135
7	Keramika 2. a 3. sídelního horizontu	153
7.1	Keramické tvary	153
7.2	Výzdobné a technické prvky	196
7.3	Závěr	208
8	Mineralogicko-petrografický rozbor keramiky	211
8.1	Metodika	211
8.2	Mineralogicko-petrografické složení keramiky	211
8.3	Diskuse	219
8.4	Archeologická interpretace zjištěných výsledků	223
8.5	Závěr	223
9	Radiokarbonové datování	225
9.1	¹⁴ C datované objekty v Hlinsku	225
9.2	Kontext boletářské skupiny na Moravě	226
9.3	Klasický baden nebo postboletář na Moravě?	230
9.4	Typologická analýza keramiky z datovaných objektů	232
9.5	Hodnocení a výhled	238
10	Kamenná štípaná industrie	241
10.1	Přehled badání	241
10.2	Použité suroviny	241
10.3	Technologicko typologická analýza	248
10.4	Srovnání s moravskými kolekcemi KŠI	252
10.5	Prostorové vztahy a vazby vybraných druhů surovin a typů nástrojů na sídelní horizonty	252
10.6	Zhodnocení kamenné štípané industrie	253
11	Paleoekologický charakter osady	255
11.1	Analýza uhlíků	255
11.2	Rostlinné makrozbytky	258
11.3	Výsledky paleoekologického výzkumu	260
12	Kosterní pozůstatky divokých a domácích zvířat	263
12.1	Přehled nalezené fauny	263
12.2	Věková struktura zvířat	263
12.3	Osteometrie	264
12.4	Analýza osteologického materiálu	264
12.5	Analýza kostěných nástrojů a ozdob	267
12.6	Zastoupení jednotlivých druhů kostí mezi kostěnými nástroji a ozdobami	267
12.7	Závěry	267

13 Antropologické nálezy	271
13.1 Soupis objektů s lidskými kosterními pozůstatky	271
13.2 Popis antropologického materiálu	273
13.3 Antropologicko-archeologické vyhodnocení	281
14 Zázemí výšinné osady, charakter osídlení	285
14.1 Přírodní podmínky	285
14.2 Průchodnost Moravské brány	286
14.3 Lokality v okolí výšinného sídliště Hlinsko	287
14.4 Závěr	291
15 Závěrečné úvahy	297
16 Soupis objektů	299
17 Soupis kamenné štípané industrie	335
17.1 Použité zkratky	336
17.2 Štípaná industrie z objektů (včetně paleolitické intruze)	337
17.3 Štípaná industrie z nadložních vrstev	404
18 Zusammenfassung: Höhensiedlung der Badener Kultur in Hlinsko	451
1.1 Geschichte der archäologischen Ausgrabung	451
1.2 Geologische Verhältnisse	452
1.3 Paläolithische Besiedlung der Höhensiedlung	453
1.4 Charakteristik von Wohn- und Siedlungsobjekten, Organisation der Höhensiedlung	453
1.5 Übersicht von Siedlungshorizonten anhand der Keramikanalyse	457
1.6 Charakteristik des 2. und 3. Siedlungshorizonts	458
1.7 Mineralogisch-petrographische Analyse Badener Keramik aus Hlinsko	460
1.8 Datierung der Höhensiedlung im Kontext der Boleráz-Gruppe Mährens	460
1.9 Gespaltene Steinindustrie	461
1.10 Paläoökologischer Charakter der Siedlung	466
1.11 Haus- und Wildtiere auf der Höhensiedlung	469
1.12 Anthropologische Funde	470
1.13 Hinterland der Höhensiedlung; Charakter der Besiedlung	472
1.14 Verzeichnis der Steinspaltindustrie von Hlinsko	473
1.15 Objektliste	474
1.16 Schlussbemerkungen	475
Prameny a literatura	477
Seznam obrázků	490

HLINSKO

VÝŠINNÁ OSADA LIDU BADENSKÉ KULTURY

Jaromír Beneš, Marta Dočkalová, Martin Furholt,
Miloš Gregor, Veronika Komárková, † Zdeněk
Kratochvíl, Miriam Nývtová Fišáková, † Emanuel
Opravil, Jiří Pavelčík, Antonín Přichystal, Zdeněk
Schenk, Lubomír Šebela, Petr Škrdla

S. 9–12 Lubomír Šebela; s. 13–25 Lubomír Šebela; s. 27–30 Antonín Přichystal; s. 31–47 Petr Škrdla, Zdeněk Schenk; s. 49–110 Jiří Pavelčík; s. 111–131 Lubomír Šebela; s. 133–152 Lubomír Šebela; s. 153–209 Jiří Pavelčík; s. 211–223 Miloš Gregor, Antonín Přichystal, Lubomír Šebela; s. 225–239 Martin Furholt, překlad Vladislav Kovář; s. 241–253 Antonín Přichystal, Lubomír Šebela, Petr Škrdla; s. 255–261 Jaromír Beneš, Veronika Komárková, † Emanuel Opravil s. 263–270 Miriam Nývtová Fišáková, † Zdeněk Kratochvíl; s. 271–283 Marta Dočkalová, Lubomír Šebela; s. 285–296 Zdeněk Schenk; s. 297–298 Lubomír Šebela; s. 299–333 Jiří Pavelčík, Lubomír Šebela; s. 335–450 Antonín Přichystal, Lubomír Šebela, Petr Škrdla.

Vydal Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Jazyková korektura Eva Kokešová.

Překlad do němčiny Pavla Seitlová.

Grafická úprava Pavel Jansa.

Vytiskl Bekros, s. r. o. Brno.

Náklad 400 ks.

Eneolitické výšinné sídliště Hlinsko u Lipníka nad Bečvou je jedním z nejdetailněji prozkoumaných pravěkých sídlišť na Moravě a ve Slezsku. Archeologický odkryv, který zde probíhal po dvacet šest sezón přinesl tisícovky nálezů a poskytl barvitý pohled na každodenní život ve čtvrtém tisíciletí před Kristem. Tato mezioborově pojatá monografie poprvé uceleně nahlíží Hlinsko z pozice archeologie a přírodních věd a zpřístupňuje tak tuto klíčovou lokalitu široké odborné veřejnosti.

SPISY ARCHEOLOGICKÉHO ÚSTAVU
AV ČR BRNO 32
2007

HLINSKO
VÝŠINNÁ OSADA LIDU BADENSKÉ KULTURY

Lubomír Šebela a kolektiv